

19 okt 2021 -14:52

Prachtig gerenoveerd gebouw van het Rijksarchief in Antwerpen officieel heropend

Op dinsdag 19 oktober 2021 vond de officiële heropening plaats van het Rijksarchief in Antwerpen. De Regie der Gebouwen voerde de afgelopen jaren grondige renovatie- en uitbreidingswerken uit in dit prachtige belle époquegebouw, dat dateert uit 1905-1906. Bezoekers kunnen er sinds april dit jaar (op afspraak) talrijke archiefbestanden van de stad, de regio en de provincie Antwerpen raadplegen.

Mathieu Michel, Staatssecretaris voor Digitalisering, belast met Administratieve Vereenvoudiging, Privacy en met de Regie der Gebouwen: *"Dit project is een bijzonder mooi voorbeeld van hoe de Regie der Gebouwen twee van haar belangrijkste missies in de praktijk omzet: enerzijds het in stand houden en valoriseren van het patrimonium van de staat, anderzijds het ter beschikking stellen van functionele en adequate werkomgevingen voor onze klanten, in dit geval het Rijksarchief in Antwerpen."*

Thomas Dermine, Staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings, belast met Wetenschapsbeleid: *"In het begin van de 20ste eeuw stond het Rijksarchief in Antwerpen internationaal gekend als een vooruitstrevend archiefgebouw. Vandaag is het prachtige gebouw helemaal in ere hersteld, duurzaam gerenoveerd én uitgebreid om het archief en de bezoekers opnieuw te kunnen verwelkomen in de beste omstandigheden. Deze realisatie sluit perfect aan bij de ambitie van de federale regering om een nieuw elan te geven aan haar wetenschappelijke instellingen. Grote dank aan de medewerkers van de Regie der Gebouwen en het team van het Rijksarchief om dit project tot een goed einde te brengen. De terugkeer naar het belle époque-gebouw in het hart van de stad zal ongetwijfeld de relaties en contacten met historische, heemkundige, genealogische en erfgoedverenigingen in de provincie Antwerpen versterken."*

Laurent Vrijdaghs, Administrateur-generaal en Voorzitter van het Directiecomité van de Regie der Gebouwen: *"Eind vorig jaar heeft de Regie der Gebouwen grootschalige renovatiewerken voltooid voor maar liefst twee gebouwen van het Rijksarchief in België: die in Antwerpen en in Aarlen. Bij beide projecten stond de uitbreiding van de opslagcapaciteit voorop, evenals het aanpassen van de infrastructuur aan de moderne normen rond archivering en publiekswerking. Maar ook duurzaamheid en het terugdringen van onze ecologische voetafdruk was een absolute prioriteit. Het archiefgebouw in Antwerpen bijvoorbeeld, is voorzien van verschillende duurzame technieken, zoals een warmtepomp en ledverlichting. De leeszaal en de multifunctionele ruimte worden geventileerd in functie van het gemeten CO2-gehalte, zodat er ook op die manier energie kan bespaard worden."*

Karel Velle, algemeen rijksarchivaris: *"Dankzij de geslaagde renovatie en de verdubbeling van de opslagcapaciteit naar 15 strekkende km archief, kan het Rijksarchief Antwerpen opnieuw zijn rol als dienstverlener en centrum van historische kennis in de provincie Antwerpen ten volle opnemen, in een hedendaags en aantrekkelijk decor."*

Historiek van de werken

Het project voor de renovatie en de uitbreiding van het gebouw werd jaren geleden opgestart. Het Antwerpse Rijksarchief, dat gevestigd is aan de Door Verstraeteplaats in de Zurenborgwijk, kampte met

plaatsgebrek door het groeiend aantal archiefbestanden. Daarom werden samen met de Regie der Gebouwen, de beheerder van het gebouw, plannen gemaakt voor grondige verbouwingswerken.

In 2007 sloot het Rijksarchief in Antwerpen zijn deuren en begonnen de ruwbouwwerken. De archiefstukken werden overgebracht naar het Rijksarchief in Beveren en ook het personeel verhuisde naar Beveren.

Om de opslagcapaciteit van het archiefgebouw uit te breiden, werden twee aanpalende herenhuizen toegevoegd, werd de voormalige binnentuin omgevormd tot een overkoepelde leeszaal en werden er twee bijkomende ondergrondse archiefruimtes gecreëerd.

Door een geschil tussen de oorspronkelijke aannemer en de Regie der Gebouwen liep de werf echter heel wat vertraging op. Begin 2019 kwam het project in een stroomversnelling. De opdracht werd toegewezen aan een nieuwe hoofdaannemer, die in mei 2019 startte met de afwerking van het gebouw en de installatie van alle technieken. De werken werden eind 2020 afgerond.

Een hedendaags, comfortabel en functioneel archiefgebouw

De authentieke elementen en de grandeur van dit prachtige gebouw werden in ere hersteld. Tegelijkertijd werd het omgevormd tot een hedendaags, functioneel en comfortabel archiefgebouw.

Alle publieke ruimtes (de leeszaal, bibliotheek, multifunctionele ruimte voor 80 personen, vestiaire, cafetaria, sanitair) bevinden zich op het gelijkvloers en zijn vlot toegankelijk voor personen met een beperkte mobiliteit.

De voormalige binnentuin werd omgevormd tot een leeszaal met 40 zitplaatsen, waar bezoekers de archiefdocumenten in een aangename omgeving kunnen raadplegen.

Er zijn in totaal 19 archiefdepots voorzien, die verspreid zijn over de drie hoger gelegen verdiepingen en de twee ondergrondse verdiepingen die werden gecreëerd. Elke (verduisterde) archiefruimte kreeg een eigen klimaatregeling, waardoor de archiefstukken in optimale omstandigheden worden bewaard.

De authentieke elementen in ere hersteld

In het begin van de 20ste eeuw stond het Rijksarchief in Antwerpen internationaal aangeschreven als een vooruitstrevend archiefgebouw. Dit was te danken aan de toen innovatieve technieken om de archieven te beschermen tegen brand en vocht: bijvoorbeeld de onderverdeling van de archiefdepots in compartimenten, dikke scheidingsmuren uit gewapend beton, metalen kluisdeuren, verluchtingsgaten in de buitenmuren om vocht tegen te gaan,...

De authentieke elementen van het gebouw werden zoveel mogelijk behouden: van de witte mozaïekvloer met de Belgische tricolore rand in de inkomhal, de monumentale houten voordeur met bronzen beslag, de statige ijzeren trap, de hoge plafonds in de kantoren... tot en met de originele betonnen archiefrekken en brandvrije ijzeren depotdeuren. Er werd ook bewust voor gekozen om het originele meubilair, dat dateert uit het begin van de 20ste eeuw, harmonisch in het actuele interieur te integreren.

Materialen die nieuw zijn, werden gekozen in functie van duurzaamheid en authenticiteit.

Heropening van het Antwerpse Rijksarchief

Onmiddellijk na de voltooiing van de werken eind 2020 werd gestart met zowel de inrichting van het gebouw als de voorbereiding van de gigantische verhuisoperatie van de archieven. Tussen midden december 2020 en midden februari 2021 werden meer dan 11 kilometer archief en publicaties van Beveren naar Antwerpen verhuisd.

Het Rijksarchief in Antwerpen bewaart documenten daterend van de 12de tot de 21ste eeuw. Het gebouw bevat met andere woorden niet minder dan tien eeuwen geschiedenis. Het gaat om zeer diverse archieven van belangrijke openbare en private instellingen, organisaties, verenigingen, families en personen gevestigd of woonachtig op het grondgebied van de provincie Antwerpen. Voor historici, heemkundigen, genealogen en liefhebbers van roerend erfgoed vormt het Rijksarchief Antwerpen een ware goudmijn. De beschikbare archiefstukken staan het toe om naar ontelbare thema's en onderwerpen diepgaand historisch onderzoek te verrichten en het verleden van onze voorouders minutieus te reconstrueren.

Tot de meest waardevolle Antwerpse collecties behoren onder meer het gigantische provinciearchief (5 kilometer!), de collectie gemeentearchieven uit het ancien regime (nagenoeg alle gemeenten zijn vertegenwoordigd), het archief van Onze-Lieve-Vrouwekathedraal en -kapittel, het internationale archief van de Nederduitse Provincie der Jezuïeten (16de-18de eeuw), het archief van de afgebroken Sint-Michielsabdij, alsook de omvangrijke collectie 'notariaat', die zes eeuwen notariële akten beslaat. Een paar archiefdocumenten staan vermeld op de topstukkenlijst van Vlaanderen (zoals de bouwtekeningen van de Carolus Borromeuskerk en de inschepingslijsten van passagiers naar de Nieuwe Wereld van de dienst Schepenbeheer). Ten slotte huisvest het Rijksarchief Antwerpen ook de archieven van de Rijksweldadigheidskolonies van Merksplas en Wortel, die onlangs de status van Werelderfgoed heeft verworven.

Op 6 april 2021 opende het gebouw van het Rijksarchief in Antwerpen weer de deuren voor het publiek. Door de coronamaatregelen liet een officiële heropeningsceremonie op zich wachten, maar op 19 oktober was het dan eindelijk zover en werd het gebouw plechtig ingehuldigd. De leeszaal is drie dagen per week open: op dinsdag, woensdag en vrijdag. Net als in de andere Rijksarchieven moeten bezoekers minstens 48 uur op voorhand een plaats reserveren via e-mail. Meer info kan u terugvinden op de website van het Rijksarchief (www.arch.be/antwerpen).

Technische fiche

Eigenaar: Belgische Staat

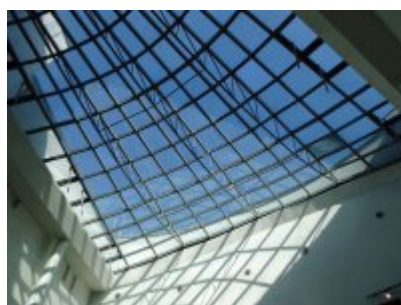
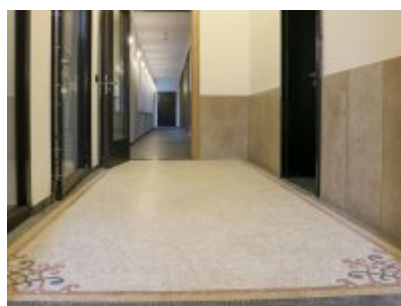
Opdrachtgever: Regie der Gebouwen

Gebruiker: Rijksarchief

Aannemer afwerking en technieken: Floré Bouwbedrijf nv

Einde van de werken: september 2020

Kostprijs afwerking en technieken: ongeveer 4,5 miljoen euro (incl. BTW)

Regie der Gebouwen
Gulden Vlieslaan 87 / 2
1060 Brussel
België
+32 2 541 65 11
<http://www.buildingsagency.be>

Johan Vanderborght
Woordvoerder
+32 (0)479 31 26 91
johan.vanderborght@buildingsagency.be